

DEN EVENTYRLIGE REJSE GENNEM KNUD RASMUSSENS LAND

Af ambassaderåd *Ebbe Munck*

Rejsebeskrivelser fra de arktiske egne er ofte en trættende gentagelse af slid og strabadser. Jeg skal ikke her forsøge noget lignende, men nøjes med at sige, at de første dage ikke var nogen udpræget fornøjelse. Fod for fod sled vi slæderne gennem den våde sne over gletscherpassene. Under 1000 m regnede det om natten, og vi vågnede stive og våde til en ny dags slavearbejde.

Spalterne i isen lagde os mange forhindringer i vejen. Disse sprækker ser uskyl-dige ud på overfladen, men er lumske og farlige. I de fleste tilfælde ser man ikke mere end glimt af en revne, men de åbner sig ned gennem den sprængte isvæg til et bundløst svælg og giver en større svimmelhedsfornemmelse end at hænge i et reb på en klippeside 1000 meter over jorden.

Det var som tidligere nævnt allerede blevet den 7. august, da vi satte slæderne på issporet, der skulle føre os gennem uudforsket land til den højeste tinde i de arktiske egne. Skibets besætning hjalp os med at bære slæder og udrustning 2 kilometer over en stenet moræne til foden af den gletscher, hvorfra vi ville be-gynde opstigningen.

Den følgende dag gik vi i gang for alvor. Seks mand til hver slæde. Efter denne dag blev tre mand af skibets besætning sendt tilbage. Efter andre 4 dage blev ledsagerholdet på tre mand sendt tilbage, efter at det første depot for hjemrejsen var udlagt. De udvalgte seks fortsatte alene. Denne hjælp var nødvendig, da sneen var våd og løs og de tungtlastede slæder sank igennem. Ofte måtte alle mand bakse med en slæde ad gangen, og en stor del af opstigningen blev således gjort to gange. Selv ikke om nætterne frøs det tilstrækkeligt til at sneen kunne bære, og først i 1000 meters højde begyndte det at glide. Den 4. dag kunne vi gøre en dagsmarch på 30 kilometer. To gange var vi steget til 1800 meter, men havde igen sat højden til, da det atter gik nedad bakke.

En af de største vanskeligheder, inden vi nåede Christian den IV's bræ, der ville føre os direkte til foden af bjergene, var et frosset vandfald på ca. 600 m.

Vi tilbragte flere døgn med at finde en slædevej gennem dette isfald. Sceneriet var fantastisk. Over hængende isbroer, hvor vi i timevis lå på maven og målte tykkelsen med lange isøkser, forsvandt vi under taget af eventyrlige paladser. Der var ingen antydning af liv. De violette stråler, der blev kastet tilbage under isen, gav os fornemmelsen af at spadsere gennem en uddød stratosfære, og kun braget af splintrede isblokke vækkede os fra drømmen om snedronningens slot og kaldte os til virkeligheden og alvor.

Virkeligheden var ensbetydende med, at vi meget snart opdagede, at vi befandt os i et højst indviklet system af åbne og dybe spalter, hvor vi havde det største besvær med at holde og manøvrere den tungtlastede slæde med hele vor udrustning.

Isbroerne var smalle, og når solen om dagen havde stor kraft, kunne de ikke bære lasten. Et fejltrin var ensbetydende med forlis. Situationen var temmelig kritisk. Hvis vi nu blev stoppet, kunne vi ikke mere få slæden op gennem isfaldet, og efter al sandsynlighed var der ikke nogen anden vej at gå.

Vi ventede derfor til nattefrosten, hvor isbroerne kunne bære, og kl. 9 om morgenen den 14. august var vi endelig nede på klipperne ved den store bræ. Geologen Wager fandt iøvrigt på dette sted nogle løse kulstumper og nogle fine forsteninger af tidligere flora.

Christian den IV's gletscher er en frossen vandvej mellem store bjergvægge, antagelig en af de største virkelige gletschere i verden. Den er ca. 170 km lang, og bredden varierer fra 12-25 km.

Vi havde en uhindret udsigt til fjeldtoppene på den anden side af bræen, der var målet for vor rejse. Himalaja-eksperterne lagde hovederne på siden og diskuterede med sagkyndighed bjergets vinkler. De blev enige om, at der både var lighed med Mont Everest set fra Darjeeling og Mont Blanc set fra Chamonix. Lighed eller ikke lighed, ethvert bjerg har nok sin egen karakter, og Watkins Bjergene var et imponerende syn. Den mørke basalt løb som en mægtig fæstningsmur om de høje sneklædte tinder. Tibetanske templer lå på toppen af muren og rugede med megen mystik over bjergets hemmelighed. I kikkerten blev vi imidlertid hurtig klar over, at fæstningen kunne indtages, og vi besluttede at sætte angrebet ind fra nordsiden, hvor gletscherne ikke havde en særlig stor stigningsvinkel.

Bjergbestigere er i virkeligheden dovne folk, sagde Wager - de vælger altid den letteste vej.

På 1½ dag trak vi slæden over Christian den IV's bræ og slog lejr ved en frossen sø, hvor tre elfenbenshvide polarmåger til vor store overraskelse bød os velkommen. Det var også her, at vi fandt en sommerfuglelarve på en lille arktisk valmue,

Dannebrog plantes over den højeste tinde i de arktiske egne. Fra venstre: Ebbe Munck (den eneste dansker, der har besteget det højeste fjeld på dansk grund). Derefter ses Augustine Courtauld og geologen Wager.

der ensomt fristede tilværelsen under bjerget. Dette var de første tegn på liv, vi havde set i mange døgn.

Om aftenen blæste en kraftig føhn-vind. Fjeldet forsvandt i tætte skyer, det var bidende koldt, og vi var forberedt på en forandring i vejret, der foreløbig ville tvinge os til at udsætte bestigningen.

Kl. 4 om natten var det imidlertid løjet af, himmelen var blæst ren, og i lyset af den tændte fuldmåne startede vi på ski. Vi efterlod slæden, et af teltene og det meste af provianten. I rygsækkene havde vi forplejning til 5 døgn på nedsat ration.

Med sælskind spændt under skiene kom vi godt frem. Kun over meget bratte passager var det nødvendigt at tage skiene af og sparke trin i den dybe sne. Kl. 7 om morgenen var vi i 2700 meters højde, og ved middagstid slog vi lejr ved 3000 meters grænsen. Vejret var strålende, og alle mand befandt sig i så fin form, at vi besluttede med det samme at fortsætte mod toppen. Rent fysisk havde vi kun vanskeligheder med vore læber og vore øjne. Solens genskin fra gletscherne havde i de sidste dage været så kraftigt, at læberne sprækkede, hvilket var ubehageligt, når vi skulle spise den salte pemmikan. Selv de bedste snebriller kunne ikke helt beskytte vore øjne, og i perioder var vi delvis sneblinde.

Endnu et godt stykke vej kunne vi gøre brug af skiene, selv om stigningen blev stejlere og stejlere. Vi var bundet sammen i tov tre og tre i to hold. Det var tungt og besværligt, men den lange fysiske fortræning kom os tilgode. Man glemmer som bekendt ofte de ubehagelige tildragelser i livet, og jeg har ikke mange refleksioner tilbage fra disse anspændte timer. Eet står dog fast: mine kammerater synes ikke mere at være menneskelige væsener, men spændte flitsbuer, der krumme og foroverbøjede bed sig fast i fjeldet og rykvis skød sig opad og stadig opad, når der var taget godt sigte.

Vi medførte kun den allernødvendigste udrustning, isøkser, reb, videnskabelige instrumenter og ved denne lejlighed kun proviant til en dag. Kl. 3 om eftermiddagen var vi ved foden af toppen. Den egentlige klatring kunne begynde. Vi var nu i 3300 meters højde. Først forsøgte vi en direkte opstigning over bjergets facade, men blev til vor store ærgrelse stoppet på halvvejen af et islag, der var så hårdt, at det ville tage for lang tid inden mørkets frembrud at hugge trin med økserne.

Efter et øjeblikks rådvildhed fandt vi, at en opstigning over „skulderen“ måske var mulig. Jack Longland, der var anfører for det ene hold, svingede øksen, isen sprang som skørt glas. Trin efter trin huggede han sig ind på kæmpen, medens hans sportstrænede skikkelse tegnede sig over fjeldkammen som en mørk silhouet mod det åbne himmelrum. I bogstaveligste forstand slog han tyren for panden og tvang den i knæ.

- Vi er oppe. Vi er oppe! brølede han til os andre.

Kl. 5 nåede vi gennem islaget og spadserede frit de sidste 100 meter til det højeste punkt over en knivskarp sneryg, så skarp, at vi i den svimlende højde faktisk havde et ben på hver side af fjeldet. Det er betryggende i sådanne situationer at mærke rebet til sidemanden stramme om livet! Vi nåede toppen, Grønland lå for vore fødder!

Mod vest den evige indlandsis, der på denne breddegrad når et af sine højeste punkter, mod syd Kangerdlugssuaq Fjorden og de sylespidse tinder, mod øst det isfyldte hav, mod nord den bjergrige kyststrækning så langt vi kunne se helt op til Kap Dalton syd for Scoresbysund.

Et lille dannebrogssflag, som havde gjort turen med i min vante, blev bundet til en skistav og smældede for den lette brise over det højeste punkt i det arktiske rige. De forskellige observationer blev påbegyndt så hurtigt som muligt. Dagen hældede og himlen fangede de sidste spredte stråler fra vest. Der var næsten stille og ikke særlig koldt ($\div 15^{\circ}\text{C}$). Courtauld tog stedsbestemmelser med teodoliten, hypsometret kogte, højdemålere og barometre blev aflæste. Det blev fastslået, at vi var i 3733 meters højde.

Udsigt fra Gunbjørnstinde mod toppene i det store bjergmassiv.

Kl. 7 var vi færdige og begyndte nedstigningen i samme rækkefølge, som vi havde nået toppen. Solen gik samtidig ned, og overgangen mellem dag og nat var et uforglemmeligt smukt farvespil. Nordvesthimlen over indlandsisen vekslede i grønt og orange, medens fjeldet kastede sin dybblå skygge over sneen, der rødmede svagt i aftensolen. Det var som et eventyrrige, der havde rod i evigheden. Højt over vore hoveder stod den sneklædte tinde op over selve tiden. Den lette luft åndede i en ren og verdensfjern ro. De menneskelige skikkelser forsvandt som usynlige prikker mod de uendelige sneflader . . .

Det varede ikke længe, før vi havde nået det sted, hvor vi havde efterladt skiene, og herfra rutschede vi i den klare frostnat tilbage til vore to telte, som vi havde rejst i 3000 meters højde. Primussen blev tændt, og alle seks mand krøb ind i et af 2-mands teltene for at spise pemmikan og chokolade.

Endnu havde vi ikke givet bjergtoppen et navn. Der blev foreslået engelske, eskimoiske og danske navne. Der var mest stemning for et dansk navn Poltoppen. Stednavnekomitéen i København fandt imidlertid senere, at Gunbjørnstinde var det rette navn.

Fuldt påklædte sov vi ind til en lang og udhvilende nat, og den næste dag flyttede vi lejren ned på Christian den IV's bræ. Vi var nu så trænede og så veloplagte,

at dagsmarcher på 14-16 timer ikke trættede os særligt. Det var en ekspedition i den gamle stil, med slæder trukket af mænd og en opstigning med teodoliten på ryggen.

I de lavere regioner var sneen i vort fravær vasket af gletscherne, og vi måtte bremse slæden med reb under mederne. Den hoppede og dansede som en båd i oprørt sø.

Torsdag aften den 22. august, efter en dagsmarch på 40 kilometer, nåede vi tilbage til startstedet. På 16 dage havde vi tilbagelagt ca. 350 kilometer gennem ukendt bjergland - en distance som fra Skagen til Hamburg. Skibet havde i denne tid været i Kangerdlugssuaq Fjorden for at udlosse vinterekspeditionsgods. Hvis det endnu ikke var kommet, var vi henvist til at leve af et depot, der var udlagt i bunden af fjorden. Men „Quest“ var allerede fremme. Kaptajn Schelderup havde kastet ankeret præcis en halv time i forvejen!

Endnu var der et par døgn tilbage af den grønlandske sensommer, og vi sejlede med „Quest“ til Nansens Fjord og Rydbergs Fjord, der ikke tidligere havde været besøgt af skib. En af de sidste dage i august satte vi overvintringsholdet i land i Kangerdlugssuaq og lagde kursen mod Island. En nat under nordlysenes grønne vifte så vi et sidste glimt af Poltoppen. Den næste morgen var Grønland forsvundet i frostrøg og tåge.